

Evalueringsformer

Eksempler på relevante redskaber

Evalueringsmetode	Understøtter i udgangspunktet...	Fordele	Ulemper
Krydsfelter (HF & VUC Nordsjælland)	Formativ evaluering	Kombinerer selvevaluering med lærerfeedback. Lægger op til evaluering med udgangspunktets læreplan. Inkluderer handlingsplan.	Delvist afhængig af at kursisten engagerer sig (og udfylder skemaet inden evalueringssamtalen).
SMTTE	Formativ evaluering	Dækker en bred vifte af forhold i relation til kursistens læring. Åbner mulighed for dialog om både kursisten selv og om undervisningen. Inkluderer handlingsplan.	Vil typisk være tidskrævende for både lærer og kursist, og kan som sådant være vanskelig at operationalisere som løbende evalueringsværktøj.
Selvevaluering	Formativ evaluering	Bevidstliggør og inddrager kursisten. Oftest præcis vurdering ¹ .	100% afhængig af at kursisten engagerer sig og tager ansvar for processen. Der mangler som udgangspunkt et kvalificeret (lærer-) modspil.
Karakterer	Summativ evaluering	Fokus på produktet, og det aktuelle standpunkt.	Viser ikke proces og fremskridt. Angiver i sig selv ikke forbedringsmuligheder.
Tests	Summativ evaluering	Giver præcist billede af viden og standpunkt	Indsnævrer evalueringfeltet (der måles kun de områder, der specifikt spørges til).

Herudover findes en lang række andre pædagogiske værktøjer der kan anvendes i forbindelse med evaluering. Disse kan dog næppe stå alene som redskaber i forbindelse med evalueringssamtalen. Det drejer sig om bla. følgende værktøjer: Observation, Spørgeskemaer, Den fagligt evaluerende

¹ Hattie, John: *Visible Learning; a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, ss. 43-44. Uddybet i videooplæg af forfatteren hér: <http://vimeo.com/41465488>

lærer-elevsamtale i klassen, Proces- eller arbejdsportefølje, Kompetenceportefølje, Cafémodellen, SMTTE-modellen, Feedback (efter sandwichmodellen) i klassen, Delphi-metoden, Minutpapir, Reflekterende elevteam, video-/lydoptagelser.

Mere om summativ eller formativ evaluering...

Evaluering kan inddeles i to hovedkategorier, en summativ og en formativ.

Summativ evaluering forstås som en vurdering af i hvilket omfang noget eller nogen lever op til kravene, eller har nået målet. Genstanden for denne form for evaluering er derfor et slutprodukt, fx elevens viden efter et forløb eller en uddannelse, og formen rummer et element af kontrol. Da kriterierne er eksternt formulerede (dvs. ikke opstået som et ønske hos de direkte involverede parter) og kommunikerer til eksterne parter², kaldes den også ekstern evaluering.

Formativ evaluering er derimod en intern evalueringsform, hvor formålet er at forbedre lærerens undervisning og/eller den lærendes læring. ”De undervisningsinterne krav til evaluering er de eneste der eksklusivt kan hellige sig undervisningens primære formål, nemlig læring.”³. Da fokus ikke er på produktet, men på det fremadskridende og forbedrende, bruges termen procesevaluering ofte om denne fremgangsmåde. Det ligger i ordet formativt, at processen skal være ’formende’, og at det således handler om ”...at beskæftige sig med læreprocesser undervejs og give en sådan feedback, at den lærende kan komme videre”⁴.

Det er i sagens natur **ikke den konkrete evalueringsteknik der afgør om en evaluering er formativ eller summativ**. Det afgør snarere **hensigten bag**, og først og fremmest måden man bruger evalueringens resultater. For bedst muligt at kunne bruge evalueringen og dens resultater til at bidrage til den lærendes udvikling, er der dog visse metoder eller teknikker, som er mere velegnede end andre. Fx kan man sige at en karakter kan bruges formativt såvel som summativt, men at et tal i sig selv ikke afslører mange nuancer i forhold til, hvad der kan gøres bedre⁵.

² Se fx Beck & Beck: *Gyldendals Studiebog*, s.90

³ Kristensen, Torben Spanget: ”Formativ evaluering”, i *Gymnasiepædagogik*, s. 361

⁴ Miller, Tanja: *Formativ evaluering*, s. 1

⁵ En lang række eksempler på metoder der med fordel kan bruges til formativ evaluering kan findes i bla. Miller, Tanja: *Formativ evaluering*, ss. 6-10 og kapitlet ”Formativ evaluering” af Torben Spanget Christensen i *Gymnasiepædagogik*.

Flere metaundersøgelser (Black and William 1998 & 2001, Sebba et al. 2008 og Hattie 2009) peger på at formativ evaluering og feedback er blandt de stærkeste pædagogiske og didaktiske virkemidler til at skabe læring. Paul Black and Dylan William formulerer det selv således, "All of these studies [som indgår i deres metaundersøgelse] show that innovations which include strengthening the practice of formative assessment produce significant, and often substantial, learning gains."⁶

Mens den summative evaluering har sin berettigelse navnlig i forhold til vurdering af slutmål, er der altså betydeligt empirisk grundlag for at anvende formativ evaluering til at styrke den fremadrettede læring. Dermed er den formative tilgang velegnet til netop evalueringssamtalerne.

⁶ Black, Paul og Wiliam, Dylan: *Inside the Black Box - raising standards through classroom assessment*, s. 3

Litteratur til inspiration

Beck, Steen: *Lev Vygotsky – læring mellem tilegnelse og virksomhed*. Arbejdsrapport, SDU, 2010

Beck & Beck: *Gyldendals Studiebog*. Gyldendal 2006 (kap. 8: Evaluering, p. 90-99)

Bendixen, Carsten: *Evaluering og læring* (e-bog). Kroghs forlag 2005

Biggs, John Burville og Collis, Kevin Francis: *Evaluating the quality of learning: the SOLO taxonomy (structure of the observed learning outcome)*. Academic Press 1982

Black, Paul og Wiliam, Dylan: *Inside the Black Box - raising standards through classroom assessment*, King's College London School of Education (BERA short final draft) 2001 (oprindeligt udgivet 1998 i USA). Kan findes på hjemmesiden for den britiske Workers's Association of Education: <http://weaeducation.typepad.co.uk/files/blackbox-1.pdf>

Dahler-Larsen, Peter: "Evalueringens konsekvenser", i *Evalueringens kultur*. Odense, Syddansk Universitetsforlag, 2006.

Damberg, Erik (red.) et al.: *Gymnasiepædagogik – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2006

Greenstein, Laura: *What Teachers Really Need to Know about Formative Assessment*, Association for Supervision & Curriculum Development 2010

Hattie, John: *Visible Learning; a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge 2009.

Hattie, John: *Self-reported grades*. <http://vimeo.com/41465488>

Meyer, Hilbert: "10 kendetegn på den gode undervisning", i Meyer: *Hvad er god undervisning?* Kap. 2. Gyldendal 2006.

Miller, Tanja: *Formativ evaluering*: <http://www.emu.dk/gym/fag/hi/inspiration/didakt05/miller.pdf>

Sebba J, Crick RD, Yu, G, Lawson H, Harlen W, Durant K (2008): "Systematic review of research evidence of the impact on students in secondary schools of self and peer assessment. Technical report", i *Research Evidence in Education Library*. London: EPPI-Centre, Social Science Research Unit, Institute of Education, University of London
<http://eppi.ioe.ac.uk/cms/default.aspx?tabid=2415> (hentet 20-04-2013)